

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE NEOAVANGARDĂ, IAȘI

Daria DIMIU

Neoavangardă sau experimentalism?

Ajuns la a doua ediție, **Festivalul Internațional de Neoavangardă** a fost organizat de Asociația Culturală Feedback, Revista de Experiment Literar Feedback, cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor, al Primăriei Iași și având ca parteneri Muzeul Literaturii Române din Iași, Ateneul Tătărași, Casa Municipală de Cultură „Mihail Ursachi”, Casa de Cultură a Studenților, APLER și BCU „Mihai Eminescu” Iași. Întreaga acțiune s-a subscris **Anului European al Dialogului Intercultural** și evenimentelor prilejuite de împlinirea a **600 de ani de la prima atestare documentară a Iașului**.

Au existat spectacole de teatru, colocvii, lansări de carte și reviste, expoziții plastice – manifestări acoperind spații diverse din centrul mustind de istorie al orașului. Pentru numeroasele secțiuni, participanții veniseră din Rusia, Ungaria, Basarabia, Germania și chiar Irak! Din manifestarea culturală de amploare nu am putut participa decât la programul unei zile. Și nici la acela integral.

Programul înțesat nu a putut fi respectat – din motive obiective (?). Anumite acțiuni își schimbaseră locul și ora în zilele precedente, și chiar în sâmbăta disponibilă mie s-a întâmplat la fel: colocviul a început cu cel puțin o oră întârziere, spectacolul studenților craioveni pornește de la heblu, deci în nici un caz nu s-ar fi putut juca în aer liber cum fusese mediatizat – oricât de încărcat de istorie și de farmec ar fi Parcul Copou! –, recitalul lui Ion Caramitru, anunțat pentru ora 16, a avut loc în fapt de seară etc.

Cele trei colocvii pe teme neoavangardiste programate s-au desfășurat la Muzeul Literaturii Române, în Pod Pogor-fiul. Posibil ca majoritatea opiniilor să se fi discutat în prealabil, ca mare parte a clarificărilor să se fi spus în cadrul întâlnirilor numite „Avangarda de după avangardă”, respectiv „Tendințe neoavangardiste în literatură și arte, azi”. Mai cu seamă că titlurile puteau presupune dezbateri sistematic aranjate și, – dacă reunirea de sâmbătă o fi păstrat ceva din caracterul lor – încinse. Întâlnirea din 7 iunie 2008, intitulată „Avangarda și neoavangarda, azi” a început târziu, probabil pentru că timpul stă pe loc sau fiindcă în miez de iunie și miros de tei nu (mai) „există nervi”, dar a înregistrat o îmbucurătoare participare.

Ideea de bază a fost că neoavangarda, care, ca pe vremuri avangarda, este o mișcare redutabilă de tulburare a codurilor clasicizate, de dinamitare a locurilor comune, bazată pe experiment, acesta fiind unicul purtător al noului și respectiv al originalității în artă.

Cea mai serioasă luare de cuvânt – și care a corespuns într-adevăr rigorilor științifice ale unui colocviu – a fost a lui Johann Lippet (Germania) despre „Grupul de Acțiune Banat”, înfiripat ca mișcare literară pornind de la transcrierea unor convorbiri studențești, catalogate de vorbitor drept „amalgam de teorie literară și frazeologie politică”.

Alexandru Boureanu a vorbit despre montările lui Silviu Purcărete la Craiova, ca emblematice pentru neoavangarda teatrală românească sub aspect vizual.

Cei prezenți nu au căzut de acord asupra termenilor. Din luările de cuvânt nu au reieșit caracteristicile mișcării, punctele care o individualizează, nici măcar asemănările și deosebiri care ar justifica particula *neo* aplicabilă avangardei. Până la urmă, s-a convenit, cam cu jumătate de gură, că nimic nu e complet nou sub soare, că un grăunte de tradiție există în fiecare inovație și că, în definitiv, Ionesco va fi avut dreptate spunând că „avangardele se clasicizează” și că „A vrea să fii al timpului tău înseamnă a fi, încă de pe-atunci, depășit”.

Lansarea volumelor de versuri *Va fi o fugă* de Ion Cocora, respectiv, *Pauza dintre vene* de Miruna Vlada și *Dilecta* de Octavian Soviany au completat programul. Câteva epigrame create pe loc au condimentat sau – după caz – destins atmosfera.

Spectacolul *Țara lui Gufi* al studenților de la Departamentul de Artă Teatrală din cadrul Universității Craiova s-a jucat după-amiaza la Ateneul Tătărași. Spațiul diferit de cel pentru care a fost conceput și condițiile de festival au impus vagi modificări. În locul vocalizelor și al exercițiilor de dicție care străpung întunericul pe scena din Bănie, ridicarea cortinei i-a surprins pe actori plimbându-se în cerc strâns în jurul decorului, ceea ce accentua ideea de opresiune, de prizonierat chiar a montării. Hârtiute fotocopiate cu distribuția în alb și negru zăceau presărate într-o vagă cărare de pe pragul Ateneului până pe treptele dinspre scenă – manifeste ferfenițe ale unei lumi private de nuanțe.

După decernarea numeroaselor premii ale Festivalului, pe scenă a intrat Ion Caramitru. Așteptat cu nerăbdare de multă lume, recitalul său a constatat într-un colaj de texte filosofico-metafizice, despărțite de muzică de flaut. Din alăturarea de versuri și fragmente de proză concentrată pe tema fragilității omului și pe sensul vieții au impresionat îndeosebi *Oul dogmatic* de Ion Barbu, fragmentele din *Sărmanul Dionis* de Eminescu, faimoasa *Glossă* și monologul lui Jacques Melancolicul din *Cum vă place* de Shakespeare, precum și poezia închinată de Dan Verona poetului nepereche pe modelul rugii *Tatăl nostru*.

Recenta premieră ieșeană, *Alegerea lui Alexandru Șuțto* de Dumitru Crudu în montarea lui Benoit Vitse s-a jucat în seara respectivă în aer liber. Spațiul ales a fost aleea pavată din fața intrării în Casa Pogor. Cu multă recuzită și destulă risipă de „consumabile” (sandvișuri, multe sticle de șampanie, artificii), cu costume schimbate și decor pretențios (un fileu de tenis – care de fapt nu avea decât rol vizual, nu și utilitate practică –, rachete, o cutie de mingi, o limuzină), piesa este redată cu glas molcom și destul de static, aducând mai degrabă a spectacol-lectură desfășurat într-un ambient somptuos. Deși în partituri de însemnătate redusă (*Politișt* și *Ziarist*), trebuie menționat Vlad Volf, pentru seriozitatea emfatică din primul rol și aroganța din al doilea.

Destul de deranjant a sunat antiromânismul voit al montării. Mai cu seamă că putea fi lesne evitat, întrucât nu aducea niciun spor spectacular. Dimpotrivă, referirile repetate cu nuanță peiorativă în glas la orice naționalitate luată ca masă amorfă nu pot nicidecum servi unui spectacol, deoarece diminuează fără rost gradul de universalitate al piesei. Lăsând la o parte intenționalitatea clară a spectacolului (căci a crede că a fost doar o eroare interpretativă ar fi din punct de vedere teatral și mai rău!), textul e plăcut prin absurdul imaginat presărat cu corespondențe istorice, prin umorul de limbaj și de situații. Jucat *au ralenti* – parcă pentru a lăsa timp spectatorilor să priceapă –, spectacolul dezvăluie că, urmare morții penibile a lui „Șuțto... Șuțtică” și în spatele eforturilor de a păstra secretul decesului acestuia colcăie o cohortă de amanți și amante, care toți au o gamă întreagă de profituri – de la costumul mortului până la acte de împroprietărire.